



**Dale Jarvis :**

**“PEOPLE ARE HUNGRY FOR STORIES”**

Aan de voet van een oude stadsmuur in Zwolle, in een oude boot vol verhalen luisteren naar een gedreven verhalenverteller: voorwaar geen betere locatie voor een workshop historische verhalen. In zorgvuldig en goed verstaanbaar Engels bood de gedreven verhalenverteller Dale Jarvis ons op 26 maart jongstleden een gedetailleerde inkijk in de mogelijkheden van het vertellen van historische verhalen. Het was een inspirerende dag.

Tekst: Ton Hetebrij

Foto's: Sheilagh O'Leary en Jason C. Brophy

### **De weg van een verhalenverteller**

Dale Jarvis groeide op in Ontario, Canada, en vestigde zich in 1995 op New Foundland.

Vanaf zijn kindertijd was hij geboeid door verhalen, maar pas op de universiteit groeide zijn belangstelling voor het vertellen ervan. Hij raakte betrokken bij een plaatselijke groep van verhalenvertellers en die ontmoeting met verschillende verhalenvertellers maakte veel bij hem los: “Ik realiseerde me dat verhalen vertellen iets was wat ik heel graag wilde gaan doen en dat ik er de capaciteiten voor had. Een verhalenverteller was geboren”

### **New Foundland**

Vanaf 1997 organiseert hij met een aantal mensen in zijn woonplaats St.John's, New Foundland, een wandelroute langs bezienswaardigheden. St.John's is naar Canadese maatstaven een gemeenschap met een lange geschiedenis. “Ik wilde een manier vinden om die geschiedenis op een boeiende manier te delen met anderen, bewoners en toeristen. Op die manier groeide mijn liefde voor het vertellen van historische verhalen.” Sedert die tijd houdt hij zich bezig met de lokale mondelinge verteltradities, vertelonderwijs en is betrokken bij vertelfestivals.

Dale Jarvis voelt een sterke verbondenheid met New Foundland. Hij constateert dat er grote gevoeligheid bestaat voor het mondeling doorgeven van de lokale geschiedenis: “Elke plek, straat of elk haventje heeft zijn eigen verhaal.” Filosoferend over hoe wij met onze leefomgeving omgaan zegt Dale Jarvis: “Ik denk dat mensen twee soorten landschappen scheppen. Het eerste is het zichtbare landschap dat wij uit de grond stampen in de vorm van gebouwen, straten, wegen, afscheidingen.

Daarnaast scheppen we een onzichtbaar landschap opgebouwd met onze herinneringen en verhalen. Op sommige plaatsen zoals hier op New Foundland, hebben mensen een beter oog voor dat onzichtbare landschap. Men voelt zich erg betrokken bij de eigen cultuur en het verleden dat men met elkaar deelt.”

## De praktijk van de historische vertelling

In de praktijk verschilt, volgens Dale Jarvis, de historische vertelling niet zo veel van andere vertellingen. Het is daarentegen wel veel meer toegespitst op een speciaal doel. Het gaat om dit voorwerp, die plaats, om dat gebouw. Vertellers die voor het eerst met historisch materiaal aan de slag gaan, zie je nog wel eens dezelfde fouten maken: ze willen te veel kwijt, ze slepen er te veel bij, alsof ze bang zijn dat het verhaal alleen voldoet wanneer alles over die bepaalde plaats of gebeurtenis wordt verteld. Het vertellen van een historisch verhaal is echter meer dan het aandragen van feitenmateriaal. “De historische vertelling kent emoties, acties en gevoel voor drama. Het heeft alles in zich wat bij het leven hoort, in verleden en heden. De mensen moeten tot leven komen.” De details in de vertelling moeten functioneel zijn. Ze kleuren het verhaal samen met de bestaande beelden. Informatie op bijvoorbeeld een gebouw is heel objectief, maar kleurloos. Welke uitstraling en meerwaarde heeft een gebouw of voorwerp in een omgeving? Waarom tonen de beelden zich zoals ze zich aan ons voordoen? Is daar een speciale reden voor? Welke informatie is vervolgens relevant voor het verhaal en van belang om door te geven? Leg daar het accent op. Dat geeft veel meer kleur aan de vertelling. Dit vereist gedegen voorwerk. Bereid je met de verkregen informatie zorgvuldig voor. Voeg naast visuele elementen ook ruiken, horen, voelen toe en geef ze hun karakteristieke plaats in de vertelling. Het verhaal moet ervaren worden. Wat doen details om het beeld op te roepen? De aangedragen

**“Mensen willen niet de feiten, maar het verhaal en de herinnering aan het verhaal”**

details moeten de verbeelding van de luisteraar prikkelen, een proces op gang brengen, waaruit nieuwe genuanceerde beelden ontstaan die beklijven en worden herinnerd. Door ons in te leven in de historische omstandigheden, leren we de werkelijkheid van heel veel kanten te bekijken. Daarmee vergroten we de zeggingskracht van onze vertelling.

## Historische verhalen en communicatiemiddelen van nu.

Op New Foundland zijn diverse kleine gemeenschappen waar mensen ervoor beducht zijn dat hun verhalen in de stroom der tijd zullen verdwijnen. Dale Jarvis helpt in het voortbestaan van deze lokale mondelinge overleveringen door ze te verzamelen tijdens vertellingen die door inwoners zelf worden gedaan. Dale verwerkt de vertellingen in zijn jongste project, het zogenaamde telefoonproject. Met behulp van mobiele telefoons kunnen geïnteresseerden het verhaal beluisteren op de plek waar het zich afspeelt, verteld door een lokale verteller. Over dit project, [www.heresay.ca](http://www.heresay.ca), dat hij opzet met Chris Brooks, vriend en radiodocumentairemaker, laat Dale Jarvis zich heel enthousiast en optimistisch uit: “Wij geloven dat er een publiek en een toekomst is voor deze oude verhalen en dat de belangstelling voor het vertellen ervan groeit. We organiseren hiermee een nieuwe vorm van vertellen. Verhalenvertellers moeten loskomen van hun gemakkelijke stoel voor de open

haard en een nieuwe wereld in

trekken. Mensen willen luisteren.” De veronderstelling dat nieuwe ontwikkelingen als Twitter en Facebook een bedreiging zouden

kunnen zijn voor oude verhalen en gewoonten spreekt Dale Jarvis beslist niet aan: “Ik denk dat ontwikkelingen in communicatie zoals Facebook en Twitter de nieuwe gereedschappen zullen zijn, die het ons mogelijk zullen maken oude verhalen aan een nieuw publiek door te geven. Facebook en Twitter zijn de middelen die mensen nodig hebben om verhalen met elkaar te delen. Onder mensen is een grote behoefte aan verhalen. Verhalenvertellers moeten handiger worden in het gebruik van Facebook en Twitter.”

## Tot slot

Dit initiatief van de Vertelacademie en de Verhalenboot was een gouden greep. Nieuwe initiatieven voor dit soort workshops zijn van harte welkom en dan zou de Verhalenboot, hoe gastvrij ook, te klein moeten zijn. Op [www.vertelforum.nl](http://www.vertelforum.nl) van de Vertelacademie schreef een van de workshopdeelnemers de veel betekenende uitspraak: “Real things have real stories.”

